

Vezérügynök megbízása az Európai Unió más tagállamában székhellyel rendelkező, Magyarországon határon átnyúló tevékenységet végző biztosító által

1. TÉNYÁLLÁS

A Magyar Nemzeti Bankhoz (MNB) állásfoglalás kibocsátásával kapcsolatos beadványt (Megkeresés) benyújtó ügyvédi iroda (Kérelmező) vezérügynöki tevékenység engedélyezésére vonatkozó rendelkezések értelmezésével kapcsolatban kérte az MNB állásfoglalását.

A Megkeresésben írtak szerint külföldi székhelyű, de Magyarországon az MNB-nél határon átnyúló szolgáltatás nyújtására bejelentkezett biztosító magyar székhelyű gazdasági társaságot kíván vezérügynökként foglalkoztatni.

2. JOGKÉRDÉS

A Megkeresésben a Kérelmező a következő kérdés tekintetében kérte az MNB tájékoztatását:

- „Van-e akadálya annak, hogy külföldi székhelyű, de Magyarországon az MNB-nél határon átnyúló szolgáltatás nyújtására bejelentkezett biztosító magyar székhelyű gazdasági társaságot jelentsen be és engedélyeztessen vezérügynökként?”

A Kérelmezőnek a Megkeresésben előadott álláspontja szerint a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (Bit.) „ilyen korlátot nem tartalmaz, így a határon átnyúló szolgáltatásra bejelentkezett biztosító magyar székhelyű gazdasági társaság vezérügynökként történő megbízására jogosult.”

3. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

3.1. Amint az az MNB honlapján megtalálható, „Állásfoglalás kéressel kapcsolatos eljárások és elvek” című tájékoztatóban¹ is szerepel, a jogszabályok által meghatározott körön kívül az MNB-nek nincs hatásköre – többek között – szerződések, termékek, üzleti megoldások, folyamatok jogi megfelelőségének előzetes, általános vizsgálatára. Állásfoglalás kiadására jellemzően jogszabályi rendelkezések értelmezése, illetve keretjellegű normatív rendelkezések tartalommal való feltöltése vonatkozásában kerül sor. Az állásfoglalás kiadása nem hatósági ügy, arra nem vonatkoznak a hatósági eljárásokban irányadó határidők, és bármely tevékenységnek, üzleti döntésnek, jogügyletnek (illetve ezek elhatározásának, megkezdésének, végrehajtásának) az MNB állásfoglalásától való függővé tétele kizárólag az állásfoglalást kérő személy felelőssége. A jelen állásfoglalásban foglaltak nem értelmezhetőek a Megkeresésben írtakkal összefüggő megállapodások, üzleti megoldások jogszabályi megfelelőségével kapcsolatos felügyeleti álláspontként, az MNB célja a jelen – nem kötelező erejű – állásfoglalás kiadásával összefüggésben az, hogy a Kérelmező annak ismeretében alakíthassa ki saját jogi álláspontját.

3.2. A Bit. 237. § (1) bekezdés n) pontja alapján az MNB engedélye szükséges a vezérügynök foglalkoztatásához vagy megbízásához. A vezérügynök megbízása engedélyezésének feltételeit a Bit. 266. §-a² tartalmazza, amelynek megfelelően a vezérügynök foglalkoztatása vagy megbízása engedélyezése iránti kérelemnek tartalmaznia kell többek között a Bit. 395. § (2)-(3) bekezdésében³ meghatározott előírások teljesülését igazoló dokumentumokat.

¹ <http://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/allasfoglalasok/allasfoglalas-keressel-kapcsolatos-eljarasok-es-elvek>

² A Bit. 266. § (1) bekezdése alapján a vezérügynök foglalkoztatása vagy megbízása engedélyezése iránti kérelemnek tartalmaznia kell

a) a vezérügynöki tevékenységre irányuló megbízási szerződés vagy munkaszerződés tervezetét,

b) vezérügynöki tevékenységet végző vállalkozás esetén

ba) a vezérügynöki tevékenység irányításáért felelős természetes személy - vezérügynöki tevékenységet végző vállalkozás által történő - alkalmazása tényét alátámasztó dokumentumot,

bb) a 395. § (2)-(3) bekezdésében meghatározott tényeket alátámasztó dokumentumokat,

c) a vezérügynöki tevékenységet végző természetes személy esetén a 395. § (2)-(3) bekezdésben meghatározott követelmények fennállását igazoló okiratokat.

³ A Bit. 395. (2) és (3) bekezdése rögzíti, hogy vezérügynöki tevékenységet végző természetes személy és a vezérügynöki tevékenység irányítója kizárólag olyan természetes személy lehet, aki

a) büntetlen előéletű,

b) felsőfokú végzettséggel rendelkezik és

A Bit. 395. § (1) bekezdése szerint a vezérügynök a biztosító azon ügynöke, akinek a biztosító teljes körű felhatalmazást adott mindannak a jogkörnek az ellátására, amely a biztosító üzemeltetéséhez szükséges, így különösen a szerződés megkötésére, a biztosítási szerződés megkötését igazoló okirat kiállítására és a biztosítási díj átvételére.

3.3. Az Európai Parlament és a Tanács 2009. november 25-i 2009/138/EK irányelve a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról (**Szolvencia II irányelv**) preambulájának (11) pontja rögzíti, hogy mivel a Szolvencia II irányelv a belső piac megvalósításának alapvető eszköze, a székhely szerinti tagállamban engedélyezett biztosítók vagy viszontbiztosítók számára lehetővé kell tenni, hogy tevékenységük egy részét vagy egészét – fióktelepek létesítése vagy szolgáltatás nyújtása révén – az egész Közösségben folytathassák. Célszerű ezért megteremteni az engedélyek és a felügyeleti rendszerek kölcsönös elismeréséhez szükséges és elégséges harmonizációt, és így egy olyan egységes engedélyt, amely az egész Közösségben érvényes, és amely lehetővé teszi, hogy a vállalkozás felügyeletét a székhely szerinti tagállam végezze el.

A Szolvencia II irányelv – amely a biztosítók vonatkozásában valamennyi tagállam szabályozásának alapját adja – a kölcsönös elismerés (mutual recognition), az egységes engedély (single passport) és a székhely szerinti tagállam felügyelete (home country control) elveire tekintettel rendelkezik a szolgáltatásnyújtás szabadsága, illetve a letelepedés joga alapján a biztosító által másik tagállamban folytatott üzleti tevékenységről. A Szolvencia II irányelv 14-15. cikkei alapján a székhely szerinti tagállam felügyeleti hatósága által kibocsátott engedély „az egész Közösségben érvényes”, illetve a biztosító számára lehetővé teszi, hogy az Európai Unió „egész területén üzleti tevékenységet folytasson, mivel az engedély magában foglalja a letelepedés jogát és a szolgáltatásnyújtás szabadságát is”. A saját tagállamuk illetékes hatóságánál nyilvántartásba vett biztosítók tehát mind a letelepedés szabadsága alapján (fióktelepen keresztül), mind a szolgáltatásnyújtás szabadsága értelmében (határon átnyúló szolgáltatásként) biztosítási tevékenységet kezdenek és folytathatnak másik tagállamban.

Az irányelvi rendelkezések megfelelően megtalálhatóak a Szolvencia II irányelvet implementáló Bit. előírásai között. A Bit. 41. § (1) bekezdése alapján biztosítási, viszontbiztosítási tevékenység és a biztosítási, viszontbiztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő tevékenység Magyarország területén az MNB, vagy – határon átnyúló szolgáltatás keretében vagy fióktelep útján végzett tevékenység esetében – a székhely szerinti tagállam felügyeleti hatósága által kiadott engedéllyel végezhető.

A Bit. 38. § (1)-(2) bekezdésének megfelelően a másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító vagy viszontbiztosító Magyarország területén határon átnyúló szolgáltatás keretében biztosítási vagy viszontbiztosítási tevékenységet folytathat. A másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító a biztosítási tevékenységét a székhely tagállam felügyeleti hatósága által engedélyezett biztosítási ágon és ágazaton belül teljeskörűen végezheti. A Bit. 4. § (1) bekezdés 40. pontja szerint határon átnyúló szolgáltatás az a szolgáltatás, amely esetében a biztosító, a viszontbiztosító, és a biztosításközvetítő tevékenységéhez kapcsolódó kötelezettségvállalás tagállama nem azonos azzal a tagállammal, ahol a biztosító, a viszontbiztosító, és a biztosításközvetítő székhelye, központi ügyintézés helye (központi iroda) található.

A Bit. 35. § (1) bekezdése szerint a másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító Magyarország területén biztosítási tevékenységet folytató fióktelepe a székhely tagállam felügyeleti hatósága által engedélyezett biztosítási ágon és ágazaton belül a biztosítási tevékenységet teljeskörűen végezheti. A Bit. 282. § (1) bekezdése alapján a Bit. 279-281. § alkalmazásában másik tagállamban történő fióktelep-létesítésnek minősül a biztosító más tagállamban történő állandó jelenléte, ha az állandó jelenlét nem fióktelep formájában valósul meg, hanem a vállalkozás saját alkalmazottai vagy egy olyan személy által működtetett iroda formájában, aki független, de állandó felhatalmazással rendelkezik arra, hogy a vállalkozás érdekében úgy lépessen fel, ahogy azt egy fióktelep tenné.

c) az alábbi szakmai gyakorlattal rendelkezik

ca) korábban biztosítónál, viszontbiztosítónál, biztosításközvetítői tevékenységet folytató gazdasági társaságnál, az államigazgatás pénzügyi-gazdasági területén vagy a megfelelő szakmai érdek-képviselői szervnél legalább három évig biztosításszakmai vezető beosztást töltött be,

cb) öt évig biztosításközvetítőként működött, vagy

cc) * a ca)-cb) alpontban meghatározott szervnél összesen ötéves szakmai munkaviszonnyal, közszolgálati, kormányzati szolgálati, állami szolgálati jogviszonnyal vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonnyal rendelkezik.

(3) A (2) bekezdés b) és c) pontjában meghatározott követelmény helyett vezérügynöki tevékenységet végző természetes személy és a vezérügynöki tevékenység irányítója az a természetes személy is lehet, aki

a) középfokú végzettséggel rendelkezik, és

b) korábban biztosítónál, viszontbiztosítónál vagy biztosításközvetítőnél legalább hét éven át biztosításszakmai vezetői beosztást töltött be.

A Bit. 283. § (1) bekezdése szerint, ha az MNB-t másik tagállam felügyeleti hatósága tájékoztatja arról, hogy a tagállamban székhellyel rendelkező biztosító fióktelepet kíván létesíteni Magyarország területén, akkor az MNB a tájékoztatás kézhezvételétől számított két hónapon belül tájékoztatja a biztosító székhelye szerinti tagállam felügyeleti hatóságát a biztosítási tevékenység magyarországi végzésének feltételeiről. A (2) bekezdés alapján a másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító magyarországi fióktelepe tevékenységét az MNB (1) bekezdésben meghatározott – felügyeleti hatóságnak küldött – tájékoztatásának kézhezvételét követően, vagy a tájékoztatásra rendelkezésre álló kéthónapos időtartam lejártát követően kezdheti meg.

3.4. A fentieknek megfelelően, a másik tagállami biztosító a székhelye szerinti felügyeleti hatóság által kibocsátott engedély alapján végezheti tevékenységét Magyarországon, valamint az MNB által kibocsátott tevékenységi engedély birtokában a magyarországi biztosító bármely másik tagállam területén működhet. Ehhez az illetékes hatóságok közötti értesítési (ún. notifikációs) eljárás előzetes lefolytatása szükséges.

A notifikációs eljárás keretében a székhely szerinti tagállam illetékes felügyeleti hatósága (a biztosító bejelentése alapján) tájékoztatja a fogadó állam illetékes felügyeleti hatóságát arról, hogy a biztosító a másik (fogadó) tagállamban szándékozik üzleti tevékenységet folytatni. A magyarországi székhelyű biztosítók vonatkozásában a Bit. 279. § (1) bekezdése és 284. § (1) bekezdése rögzíti, hogy azok kötelesek az MNB felé előzetesen bejelenteni, ha másik tagállamban fióktelepet kívánnak létesíteni vagy határon átnyúló szolgáltatásként első alkalommal kívánnak biztosítási tevékenységet végezni másik tagállam területén. A notifikációs eljárás lefolytatását kezdeményező bejelentésében a biztosító a végezni kívánt üzleti tevékenységének jellemzői, körülményei határozza meg, hogy milyen módon kíván működni másik tagállamban, ugyanakkor a határon átnyúló – enyhébb feltételek teljesítése mellett megkezdhető – tevékenység keretében történő működés megjelölése nem vezethet arra, hogy nem érvényesülnek a fióktelepként való működéssel kapcsolatos követelmények.

A Szolvencia II irányelv 145. cikk (1) bekezdésének második mondata, illetve a biztosítási törvény azt implementáló előírásai – a Bit. 282. § (1) bekezdése – alapján fióktelep-létesítésnek minősül a biztosító más tagállamban történő állandó jelenléte akkor is, ha az állandó jelenlét nem fióktelep formájában valósul meg, hanem mindössze egy olyan személy által működtetett iroda formájában, aki független, de állandó felhatalmazással rendelkezik arra, hogy a biztosító érdekében úgy léphessen fel, ahogy azt egy ügynökség, illetve fióktelep tenné.

A Bit. által szabályozott (de a Szolvencia II irányelv által nem ismert) vezérügynök – definíciószerűen – olyan biztosításközvetítő (ügynök), amely kiemelt, a biztosító üzletviteléhez szükséges jogkörök ellátására kiterjedő – így különösen a biztosítási szerződés megkötésére és az azt igazoló okirat kiállítására, valamint a biztosítási díj átvételére vonatkozó – felhatalmazást kapott az őt megbízó biztosítótól. Egy másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító által megbízott „vezérügynök” e definíció alapján viszont a biztosító nevében – egy folyamatos megbízás alapján – úgy léphetne fel Magyarország területén, mint ahogyan azt a biztosító fióktelepe egyébként tehetné.

Mindezek alapján egy tagállami biztosítónak a Magyarország területén történő, a belföldi székhelyű társaság, mint „vezérügynök” megbízásával megvalósuló állandó jelenlétét ugyanúgy kell kezelni, mint egy fióktelepet, és a biztosító tekintetében az erre vonatkozó európai uniós és tagállami jogszabályokat kell alkalmazni. Ennek megfelelően az ilyen, a letelepedés joga alapján történő magyarországi működést megelőzően az erre vonatkozó szándékát a biztosítónak nem az MNB, hanem a pénzügyi felügyeletét is ellátó, székhelye szerinti felügyeleti hatóság felé kell jelezni.

A biztosító székhelye szerinti felügyeleti hatóság a biztosító bejelentése alapján tájékoztathatja – amennyiben ennek feltételei az irányadó, a Szolvencia II irányelvet implementáló jogszabályi rendelkezések alapján fennállnak – az MNB-t (mint a fogadó állam illetékes felügyeleti hatóságát) arról, hogy a biztosító Magyarországon a letelepedés joga alapján kíván üzleti tevékenységet folytatni. Az ilyen tevékenység, működés megkezdhetőségét tehát nem a magyar, hanem a biztosító székhelye szerinti felügyeleti hatóság jogosult elbírálni.

A fentieknek megfelelően az MNB szerepe az előbbiek szerinti notifikációs eljárásban csak arra korlátozódhat, hogy a Bit. 283. § (1) bekezdése szerint tájékoztassa a biztosító székhelye szerinti tagállam felügyeleti hatóságát a biztosítási tevékenység magyarországi végzésének feltételeiről. Figyelemmel azonban arra, hogy a biztosító állandó jelenlétét megvalósító belföldi székhelyű társaság tevékenysége – a biztosítótól való elkülönült jogalanyisága illetve jogi személyisége okán – előbbiek mellett a Bit. egyéb, így különösen a függő biztosításközvetítői működési (nyilvántartásba-vételi) szabályokat rögzítő paragrafusai szerint is értékelhetővé válhat, az MNB az egyértelmű jogalkalmazást, valamint a szokásos biztosítói működést támogató megoldásnak azt tartja, ha a más tagállami

biztosító magyarországi állandó jelenléte – a vonatkozó jogszabályi előírásokkal összhangban – a belföldi cégnyilvántartásba fióktelepként bejegyzett módon kerül megvalósításra.